

**Устименко Діана Валеріївна,**  
Науковий керівник: к.е.н., доцент Кравчук Н. М.  
Національний авіаційний університет

## **ЗРОСТАЮЧА РОЛЬ ГЛОБАЛЬНИХ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ**

*Анотація.* охарактеризовано розвиток глобальних цифрових платформ, визначено їх роль у розвитку цифрової економіки та проведено аналіз їх діяльності.

*Ключові слова.* глобальні цифрові платформи, цифрова економіка, збір даних, цифрова реклама, пандемічна криза.

Глобальні цифрові платформи мають привілейоване становище для масового збору даних, коли численні користувачі звертаються до їхніх послуг, що надає їм значну конкурентну перевагу. За відсутності належної міжнародної системи управління глобальними даними, ця перевага у зборі даних безпосередньо перетворюється на здатність платформ захоплювати більшість грошових надходжень цифрової економіки, орієнтованої на дані, а, отже, і транскордонних потоків даних. Основними глобальними цифровими платформами є Apple, Microsoft, Amazon, Alphabet, Facebook, Tencent, Alibaba, Samsung.

Мережеві ефекти в поєднанні з доступом до даних, економією від масштабу діяльності та сфери застосування призвели до монополістичних тенденцій та збільшення ринкової сили найбільших у світі цифрових платформ, які переважно базуються у США та Китаї. Платформи значно зміцнили свої позиції, особливо у 2020 році під час пандемії, за рахунок стратегічних поглинань інших компаній, розширивши їх охоплення до нових секторів та залучивши до лобіювання політиків.

Провідні цифрові платформи зафіксували значне зростання свого прибутку та вартості своєї ринкової капіталізації після пандемії. Це не дивно, оскільки більшість цифрових рішень, які використовувалися для боротьби з різними обмеженнями, в тому числі обмеженнями на подорожі, були надані невеликою кількістю дуже великих компаній. Найбільші цифрові платформи світу особливо відчувли трансформаційні процеси під впливом пандемії. Наприклад, «Amazon» відчув значний поштовх до свого роздрібного бізнесу в Інтернеті завдяки збільшенню електронної комерції. «Amazon» також відзначив значне зростання своїх хмарних бізнес-операцій через збільшення попиту та трафіку в Інтернеті, це також стосується Microsoft. Більше того, компанія «Apple» побачила зростання попиту на свої пристрої, оскільки люди все частіше переходять на виконання своєї діяльності в Інтернеті.

Як один із основних способів монетизації своїх даних деякі цифрові платформи використовують цифрова реклама. Глобальні цифрові платформи продовжують закріплювати своє панівне становище на цьому ринку. Очікується, що до 2022 року витрати на цифрову рекламу становитимуть 60 відсотків загальних витрат на медіа-рекламу, що приблизно вдвічі перевищує частку витрат 2013 року. Згідно з прогнозами, до цього часу частка п'яти найкращих цифрових платформ за загальними витратами на цифрову рекламу перевищить 70 відсотків.

Прибуток провідних цифрових платформ слідує за тенденцією до зростання з 2017 року, в тому числі в 2020 році на тлі економічної кризи, що виникла внаслідок

Abstracts II International scientific-practical conference «ECONOMIC AND BUSINESS ADMINISTRATION DEVELOPMENT: SCIENTIFIC CURRENCIES AND SOLUTIONS». Kiev, October 21, 2021, National Aviation University. пандемії. Чистий прибуток провідних цифрових платформ США досяг 192,4 млрд доларів США у 2020 році, що на 21,1 відсотка більше, ніж у минулому році.

Аналіз квартального прибутку з другої половини 2019 року до першого кварталу 2021 року дає додаткове уявлення про вплив пандемії на компанії США, що володіють найбільшими цифровими платформами (рис.1). Третій та четвертий квартали 2019 року демонструють докризову ситуацію з комфортним рівнем та зростанням чистих доходів населення. У першому кварталі 2020 року ці компанії зазнали падіння прибутку порівняно з четвертим кварталом 2019 року, оскільки пандемічна криза істотно вразила світ у лютому та березні 2020 року. Навіть якщо це було різке падіння чистого прибутку, ці компанії все ще були прибутковими у першому кварталі 2020.

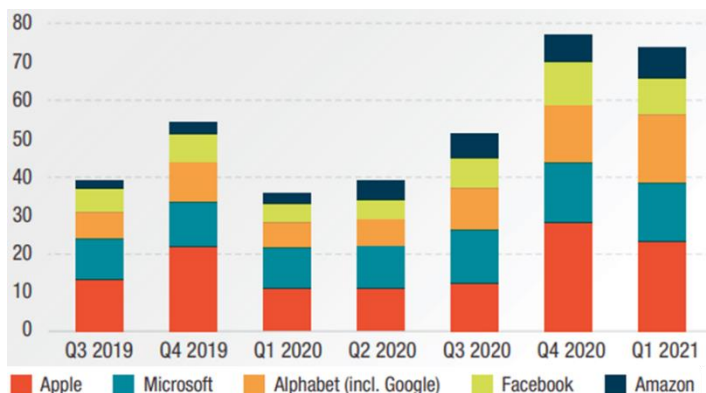


Рис. 1. Квартальний прибуток основних цифрових платформ США (мільярди доларів)

Після першого шоку пандемія спричинила зростання попиту на хмарні послуги, онлайн-покупки, відео та ігри, соціальні мережі та відео-конференції. Це призвело до позитивного зростання чистого прибутку цих компаній у другому кварталі 2020 року, і, зокрема, чистий прибуток Amazon зріс більш ніж удвічі порівняно з першим кварталом 2020 року. Дійсно, порівняно з аналогічним періодом минулого року, сукупний чистий дохід Amazon, Alphabet (включаючи Google), Apple, Facebook та Microsoft зріс на 31 % у 3-му кварталі 2020 року та на 41 % у 4-му кварталі 2020 року, прибуток дещо зменшився між четвертим кварталом 2020 року та першим кварталом 2021 року, останній більш ніж удвічі порівняно з першим кварталом 2020 року. Ці тенденції показують, що ці компанії не тільки були стійкими до кризи, а й що їх бізнес-моделі та домінування у поєднанні з високим попитом на цифрові послуги, підштовхнули їх до більш високого шляху зростання доходу на тлі світової економічної кризи.

Провідні цифрові платформи з Китаю, а саме Alibaba, Baidu та Tencent, також отримали вигоду, в цілому збільшивши чистий дохід на 37 відсотків, з майже 20 мільярдів доларів США у 2017 році до 27 мільярдів доларів США у 2019 році. Збільшення прибутку стало ще більш помітним у 2020 році, оскільки сукупний чистий прибуток становив приблизно 48 млрд доларів, що на 78 відсотків більше,

ніж у 2019 році. У той час як у першому кварталі 2020 року прибуток цих компаній різко скоротився (головним чином через нижчий прибуток Alibaba), Tencent став лідером з більшим прибутком, ніж у попередніх двох кварталах. У 2-му та 3-му кварталах 2020 року щоквартальний чистий прибуток збільшився, особливо для Alibaba, зробивши сукупний прибуток цих китайських компаній у 3-му кварталі 2020 року подібним до рівня, що спостерігався у 3-му кварталі 2019 року. Вибух сукупного чистого прибутку у 2020 році пояснюється саме значним прибутком, отриманим компаніями Alibaba та Tencent у четвертому кварталі 2020 року.

Глобальні цифрові платформи набули масштабного поширення, адже ними щодня користуються мільярди людей по всьому світу в своєму повсякденному житті. Саме за рахунок цього цифрові платформи розвиваються із шаленими темпами, генеруючи все більші прибутки та частки ринку, в тому числі перетинаючись з іншими секторами економіки (наприклад, рекламним). Роль глобальних цифрових платформ у розвитку цифрової економіки неодмінно зростатиме, цифрові платформи ставатимуть все більш інноваційними та глобальними.